

<اقلیم و جغرافیا >

استان ایلام با 19086 کیلومتر مربع حدود 1/4 درصد مساحت کل کشور را تشکیل می دهد. این استان در غرب سلسله جبال زاگرس بین 31 درجه و 58 دقیقه تا 34 درجه و 15 دقیقه عرض شمالی و 45 درجه و 24 دقیقه تا 48 درجه و 10 دقیقه طول شرقی در گوشه غربی کشور قرار گرفته است. استان ایلام از جنوب با خوزستان، از شرق با لرستان، از شمال با کرمانشاه و از سمت غرب با 425 کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق همجوار است. براساس آخرین تقسیمات کشوری در سال 1385، استان ایلام مشتمل بر 10 شهرستان، 17 بخش، 16 شهر، 36 دهستان و 753 آبادی دارای سکنه بوده است. شهرستانهای استان ایلام عبارتند از: آبدانان، ایلام، مهران، ایوان، سیروان، چرداول، دره شهر، دهلران، بدره و ملکشاهی مرکز استان شهر ایلام است که بعلت زیباییهای طبیعی فراوانی که دارد عروس زاگرس نام گرفته است.

جغرافیای طبیعی و اقلیم استان

ناهمواریهای استان ایلام از چین خوردگیهای موازی در جهت شمال غربی و جنوب شرقی بوجود آمده است. این کوهها از رسوبات دوران اول تا چهارم زمین شناسی به یادگار مانده اند، ولی شکل گیری کلی آنها عموماً به دوران دوم و سوم زمین شناسی مربوط است. این کوهها چنان گسترده و فشرده اند که امکان شکل گیری دشتهای میانکوهی در میان آنها فراهم نشده است.

با توجه به نقشه ناهمواریهای استان بخوبی معلوم می شود که شمال و شمالشرق استان از ارتفاعات و کوهستانهای بلند تشکیل یافته و نیمه غربی و جنوبغرب آن از نواحی کم ارتفاع با شیبی بطرف غرب شکل گرفته است که دشتهای وسیع گرمسیر منطقه مهران، دهلران و دشت عباس را در بر می گیرد. ارتفاع این دشتهای از 250 متر کمتر است. وجود این ناهمواریها که در مجاور سرزمین های پست قرار گرفته اند اختلاف ارتفاع این دو نیمه را به حدود 3000 متر می رساند. با توجه به این خصوصیت طبیعی، شکلی از زندگی اجتماعی پدید آمده است که امروزه به نظام عشایری و ایلی معروف است.

بطور کلی نواحی شمال و شمال شرق استان ایلام کوهستانی و نواحی جنوب غرب و غرب استان از اراضی پست و کم ارتفاع تشکیل یافته است. مهمترین ارتفاعات استان کبیر کوه و دینار کوه می باشند.

استان ایلام از نظر شرایط اقلیمی جزء مناطق گرمسیر کشور محسوب می شود، ولی بعلاوه وجود ارتفاعات، اختلاف درجه حرارت و بارندگی در بخشهای شمالی، جنوبی و غربی آن زیاد است بطوریکه میتوان از نظر اقلیمی، مناطق سه گانه سردسیری، گرمسیری و معتدل را در این استان بخوبی مشاهده نمود. این مناطق عبارتند از:

1- مناطق کوهستانی شمال و شمال شرق که آب و هوای نسبتاً سرد و زمستان طولانی دارد حداقل درجه حرارت در زمستان 15 تا 20 درجه زیر صفر می رسد و میزان بارندگی آن نیز به بیش از 600 میلی متر در سال بالغ می گردد.

2- مناطق جلگه ای غرب و جنوب غرب استان که آب و هوای گرمسیری دارند. حداکثر درجه حرارت این مناطق تا 52 درجه بالای صفر می رسد. میزان بارندگی این مناطق حدود 200 میلیمتر در سال است.

3- مناطق میانی با آب و هوای معتدل که درجه حرارت این مناطق در زمستان تا 15 درجه زیر صفر و حداکثر درجه حرارت آن در مناطق جنوبی و دره شهر در تابستان به بیش از 45 درجه سانتی گراد می رسد. اقلیم استان بعلاوه تاثیر عوامل مختلفی از جمله عرض جغرافیائی، ارتفاعات، بیابانهای عربستان، جلگه خوزستان، دشتهای عراق و بادهای محلی از تنوع زیادی برخوردار است.

سیستمهای جوی مختلفی استان را تحت تاثیر قرار می دهند که باعث بارشهای فصول پائیز، زمستان، بهار و گاهاً در تابستان می شوند. توده هوای غربی از دریای مدیترانه و دریای سیاه باعث بارندگیهای پائیزی و زمستانی در استان می شوند و جریانات دریای سرخ و صحرای عربستان نیز در بارشهای زمستانی و بهاری مؤثرند و در تابستان سبب گرم شدن هوا می شوند. دشتهای وسیع در کشور عراق در تابستان باعث ایجاد سلول کم فشار حرارتی با دمای زیاد و رطوبت کم می شوند همچنین توده های شمالی را که از مناطق سیبری کشور ما را تحت نفوذ قرار می دهند باعث کاهش دما و یخبندان در مناطق شمالی استان می شوند.

بر اساس اطلاعات و آمار ثبت شده در ایستگاه سینوپتیک ایلام حداکثر مطلق درجه حرارت 42/2 درجه سانتی گراد و حداقل مطلق درجه حرارت 13/6- درجه سانتی گراد بوده و متوسط بارندگی سالانه این ایستگاه 576 میلی متر می باشد تعداد روزهای یخبندان شهر ایلام به 25 روز در سال می رسد.

در ایستگاه دهلران حداکثر مطلق درجه حرارت 52/2 درجه سانتی گراد و حداقل مطلق درجه حرارت 0/4- درجه سانتی گراد ثبت شده است مقدار متوسط بارندگی سالانه ایستگاه دهلران 271 میلی متر می باشد.

رژیم بارندگی استان به گونه ای است که حدود 50٪ بارندگی در فصل زمستان 20٪ در فصل بهار و 29٪ در فصل پائیز و 1٪ در فصل تابستان ریزش می کند.

بارندگی سالانه فراوان از یکسو و نقش استان بعنوان زهکش آبهای سطحی سلسله جبال زاگرس از سوی دیگر، موجب پیدایش رودخانه های زیادی شده که مهمترین آنها: سیمره - میمه - دویرج - کنجانچم - گدارخوش - چنگوله - گاوی - کنگیر - تلخاب می باشند.